

ΚΕΙΜΕΝΟ Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΣΥΜΗ

Στη Σύμη, τ' απογεύματα πότε ερχότανε η Αλεμίνα στο δικό μας, πότε πηγαίναμε εμείς στις Ελένης, πότε όλες πηγαίναμε στο Ζωπιάκι. Οι μανάδες κάνανε τις δουλειές τους τις απογευματινές. Άλλη έπλεκε, άλλες κόβανε κουρέλια για κουρελούδες, άλλη έπλεκε νταντέλα. Εκτός κι αν είχανε δουλειά συντροφική. Της εποχής. Κι έπρεπε να δουλέψουν όλες μαζί. Να, να καθαρίσουν τ' αμύγδαλα, να ξεσποριάσουν τη φακή ή τα φασόλια, να ετοιμάσουν κουλουράκια ή ν' ανοίξουν χυλοπίτες.

Εμείς, τα παιδιά, παίζαμε στην αυλή, αν ήταν καλοσύνη. Αλλιώς, καθόμαστε πάνω στον αποκρέβατο, στην κουζίνα που 'χει ζέστη, δίπλα τους. Και τα δυο μ' αρέσανε. Στις αυλές παίζαμε το κουτσό ή τ' αγάλματα ή τις κυρίες. Στην κουζίνα παίζαμε μαμά και παιδιά ή σχολείο. Είχε κι αυτό το γούστο του, γιατί, ενώ έπαιζες, άκουγες και τις μανάδες να κουβεντιάζουνε καθώς δουλεύανε. Σ' εμάς, στη Σύμη, οι κουζίνες δεν είναι έτσι κουτσουλές, όπως είναι εδώ. Είναι ένα μεγάλο δωμάτιο, πολύ μεγάλο, που κάνουμε όλες μας τις δουλειές. Κοιμόμαστε κιόλας, το χειμώνα που 'χει κρύο. Στη μια του άκρη έχει τον αποκρέβατο –ένα πατάρι, πες– μεγάλο και ψηλό ένα μέτρο. Ανεβαίνεις με τρία σκαλάκια. Έχει κι ένα κάγκελο στην άκρη. Αυτό βολεύει πολύ για να μην πέφτουν τα παιδιά που κοιμούνται όλα εκεί. Το στρώνουμε με ωραίες κουρελούδες και παίζουμε –ξυπόλητες για να μη λερώνουμε– μαμάδες και παιδιά. Από κάτω ο αποκρέβατος είναι αποθήκη. Φυλάμε διάφορα πράγματα. Εκεί λέμε στα μικρά ότι θα τα κλειδώσουμε αν δεν είναι φρόνιμα.

Κι αυτά φοβούνται τον αράπη ή τη γριά και κάθονται φρόνιμα. Ο πατέρας και η μάνα μου κοιμούνται ψηλά ψηλά, σ' ένα κρεβάτι που ανεβαίνεις με δεκαπέντε σκαλιά. Στην άλλη άκρη του δωματίου είναι η τσιμιά, το τζάκι δηλαδή, και δίπλα η βρύση της στέρνας. Το τζάκι δεν το ανάβουμε συχνά. Άλλωστε τι κρύο κάνει στη Σύμη... Ψιλοπράγματα. Έτσι και ρουφήξεις ένα φασκόμηλο... ζεστάθηκες στο πι και φι!... Μόνο τα Χριστούγεννα το ανάβουμε, έτσι για το καλό. Για να καπνίσει, να διώξει το κακό απ' το σπίτι, να τρομάξει τους καλικαντζάρους. Τον άλλο καιρό έχουμε ακουμπισμένο εκεί το πετρογκάζ και μαγειρεύουμε. Δίπλα είναι το παράθυρο. Σ' εμάς, στη Σύμη, τα παράθυρα είναι αλλιώςτικα. Το είδα αυτό μόλις μπήκα και μου 'κανε εντύπωση. Εδώ τα παράθυρα είναι, πώς να το πω, αδύνατα. Σ' εμάς έχουνε ένα πολύ φαρδύ πρεβάζι απ' τη μέσα μεριά. Εκεί ακουμπάμε διάφορα πράγματα. Μάλιστα, το ένα παράθυρο της κουζίνας έχει το πρεβάζι του φτιαγμένο νεροχύτη. Γέρνει, δηλαδή, λίγο προς τα έξω κι έχει μια τρύπα φαρδιά που διώχνει τα σαπουνόνερα έξω.

Κάτω απ' το παράθυρο φυτεύουμε μελιτζανιές, δυόσμο, βασιλικά, κατιφέδες. Το σαπουνόνερο είναι σπουδαίο για τα λουλούδια και τα λαχανικά. Λίπασμα, που λέει κι ο πατέρας. Και τα κάνει θρεφτάρια, να, μέχρι εκεί πάνω. Κι ούτε που πάει χαμένο, όπως εδώ. Εδώ, καλέ, πού το πετάνε τόσο νερό;... Δεν το λυπούνται;... Αλλά τι λέω, η χαζή, τι να λυπηθούμε!... Εδώ ανοίγουν τη βρύση, και φρρρρτ! τρέχει το νερό... Δεν έχουν στέρνα, να φοβούνται μην πατώσει και μείνουν χωρίς νερό. Πάντως το στερνίσιο το νερό είναι το καλύτερο. Είναι θεοβρεχάμενο, που λένε οι παλαιοί. Είναι ωραίο, γλυκό νερό. Κάνει ωραία σαπουνάδα. Και στο λούσιμο είναι σπουδαίο. Τούτο της Αθήνας... κάπως μυρίζει... αλλιώςτικο στο στόμα... σα φάρμακο...

Βέβαια, το νερό της στέρνας πρέπει να το προσέχεις. Θέλει καλό κουμάντο για να περάσεις το καλοκαίρι σου και να σου μείνει και λίγο να πλύνεις τις κουβέρτες και τις κουρελούδες...

Ε. Φακίνου, Ασπραδενή, Κέδρος

ΘΕΜΑΤΑ

1ο θέμα (6 μονάδες)

1) α) Να γράψετε επιγραμματικά τρεις ασχολίες των γυναικών στη Σύμη και τρία παιχνίδια που έπαιζαν τα παιδιά.

ΑΣΧΟΛΙΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ

Μονάδες 3

β) Να βρείτε τρία σημεία στο κείμενο, όπου η Ασπραδενή συγκρίνει τη ζωή στην Αθήνα με τη ζωή στη Σύμη. Ποιες διαφορές βρίσκει; Να απαντήσετε χρησιμοποιώντας χωρία από το κείμενο.

Μονάδες 3

2ο θέμα (6 μονάδες)

2)α) Να βρείτε δυο αφηγηματικούς τρόπους με παραδείγματα μέσα από το κείμενο.

i) Αφηγηματικός τρόπος:

Παράδειγμα από το κείμενο:

ii) Αφηγηματικός τρόπος:

Παράδειγμα από το κείμενο:

Μονάδες 2

γ) Να χωρίσετε το κείμενο σε ενότητες και να τοποθετήσετε πλαγιότιτλους.

Μονάδες 3

δ) Να εντοπίσετε δύο εκφραστικά μέσα του κειμένου και να τα ονομάσετε.

i)

ii)

Μονάδες 1

3ο θέμα

Ποια συναισθήματα πιστεύετε ότι κρύβονται πίσω από τα λόγια της Ασπραδενής; Θα ήθελε να επιστρέψει στη Σύμη ή προτιμά τη ζωή στην Αθήνα; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. (Να απαντήσετε σε ένα ενιαίο κείμενο 120 λέξεων.)

Μονάδες 8

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ
Θάσου Ελένη Π
Καραφαιωνη Παναγιωτα
Χριστοδουλίδης Π